

мікропідприємств. Українське законодавство вимагає більш детальної інформації про активи, зобов'язання і капітал малого підприємства. Проте Директива ЄС рекомендує значно більш деталізувати дані про доходи і витрати таких видів підприємств у звіті та окремо у примітках.

Враховуючи зростання значення громадянського суспільства у надскладний для України і світу час, особливості обліку і фінансової звітності громадських організацій повинні бути напрямом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень»: закон України № 2164-VIII від 05.10.2017 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України № 73 від 7.02.2013 р. URL: www.mimfin.gov.ua

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України № 39 від 25.02.2000 р. URL: www.mimfin.gov.ua

4. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC/. URL: <http://eur-lex.europa.eu/>

5. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC (Text with EEA relevance)Text with EEA relevance. URL: <https://eur-lex.europa.eu/>

ВИДАТКИ БЮДЖЕТІВ НА ОСВІТУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

*Бей С.О., к.е.н., доцент,
Вінницький навчально-науковий
інститут економіки ЗУНУ*

На сьогоднішній день, в умовах війни, органам державної влади важливо забезпечити відповідне та ефективне функціонування освітнього процесу, адже лише завдяки освіченим українцям можна побудувати сильну державу та конкурентоспроможну економіку для наступних поколінь. Тому державне фінансування освіти в Україні в сучасних умовах є надзвичайно актуальним завданням, що полягає в оптимізації видаткової

частини бюджетів різних рівнів на освіту та пошук нових шляхів фінансування її розвитку.

У 2002 році в Україні було схвалено Національну доктрину розвитку освіти, в якій йдеться про те, що фінансування освітньої галузі є пріоритетним напрямом для здійснення видатків з бюджетів усіх рівнів. Зауважено, що його обсяги мають задовольняти потреби особистості й суспільства в якісній освіті, а держава для цього збільшуватиме видатки до рівня середніх європейських показників [1].

Основне джерело фінансування освіти в Україні – це кошти бюджетів різного рівня, що направлені на дошкільну, загальну середню, професійно-технічну, вищу, післядипломну, позашкільну освіту та на заходи із позашкільної роботи з дітьми, програми матеріального забезпечення навчальних закладів, фундаментальні та прикладні

дослідження і розробки [2]. Від 60% до 85% видатків місцевих бюджетів спрямовується на освітню галузь, і, відповідно, з Державного бюджету України на фінансування освіти населення припадає від 15% до 40% коштів.

Повномасштабне вторгнення рф на територію України призвело до збільшення видатків на оборону та військові потреби. І тому видатки на освітню галузь скоротились (рис. 1.). Якщо у 2021 році видатки зведеного бюджету України на освіту становили 312,9 млрд грн, то у 2022 р. фінансування освітніх потреб зі зведеного бюджету було зафіксовано у розмірі 290,7 млрд грн, що на 22,2 млрд грн менше за аналогічний період минулого року. Що стосується 2023 р., то видатки на освіту збільшились до 308,64 млрд грн, що більше ніж в попередньому році, але, все ж таки, менше аніж фінансування освіти в 2021 році, тобто до повномасштабної війни.

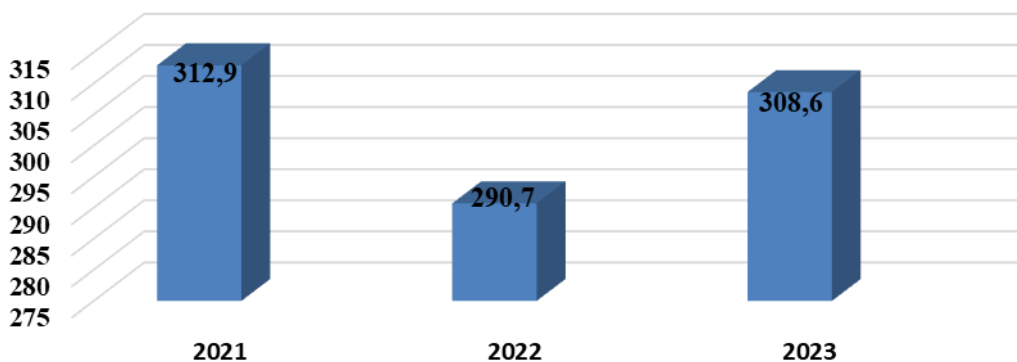

Рис. 1. Видатки на освіту Зведеного бюджету України протягом 2021-2023 рр., млрд грн*

*Складено автором на основі [3]

Щодо структури видатків на освіту, що здійснювалися із Зведеного бюджету України у 2021 – 2023 рр. (табл. 1), то бачимо, що найбільшу питому вагу становлять видатки на загальну середню освіту, а саме у 2021 році було виділено видатків у сумі 149,9 млрд грн, у 2022 році

– 145,3 млрд грн, а у 2023 – 150,3 млрд грн, тобто спостерігається тенденція до збільшення державного фінансування саме цього освітнього рівня. Далі також приділяється значна увага фінансуванню фахової передвищої та вищої освіти: у 2021 році видатки Зведеного бюджету

України становили 64,8 млрд грн, у 2022 – 60,7 млрд грн, а у 2023 році цей показник був зафіксований у розмірі 61,4 млрд грн, тобто спостерігається зменшення видатків у порівнянні з періодом до початку повномасштабної війни, проте збільшення фінансування вищої освіти відповідно до показника 2022 року. Відзначимо, що на програми матеріального забезпечення закладів освіти було спрямовано найменше

видатків протягом досліджуваного періоду, але в 2023 році державне фінансування збільшилось на 1,31 млрд грн: від 0,09 млрд грн у 2022 році до 1,4 млрд грн у 2023 році, і це пояснюється тим, що приділяється більше уваги створенню безпечних умов перебування в закладах освіти здобувачів освіти й працівників в умовах дії військового стану.

Таблиця 1

Структура видатків Зведеного бюджету України на освіту за рівнями освіти та показники їх виконання у 2021-2023 рр., млрд грн*

Рівні освіти	2021	2022	2023
Дошкільна освіта	48,6	40,7	45,3
Загальна середня освіта	149,9	145,3	150,3
Професійна (професійно-технічна) освіта	14,2	15,5	16,2
Фахова передвища та вища освіта	64,8	60,7	61,4
Післядипломна освіта	1,9	1,2	1,3
Позашкільна освіта та заходи із позашкільної роботи з дітьми	14,1	13,0	13,6
Програми матеріального забезпечення закладів освіти	0,7	0,09	1,4
Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері освіти	1,7	1,2	1,6
Інші заклади та заходи у сфері освіти	19,0	13,0	17,5
Всього	312,9	290,7	308,6

*Складено автором на основі [3]

Що ж стосується фінансування освіти з Державного бюджету України, то зазначимо, що видатки на цю галузь незначні, хотілося б, щоб органи державної влади приділили більше уваги достатньому фінансуванню освітніх потреб. Проаналізувавши державного фінансування освіти на основі даних Міністерства фінансів України протягом 2022-2023 рр., відзначимо, що найбільшу питому вагу серед видатків в загальному обсязі Державного бюджету України становлять такі: оборона; громадський порядок, безпека та судова влада; соціальний захист та соціальне забезпечення; охорона здоров'я; обслуговування боргу та виплати за

державними деривативами; міжбюджетні трансферти. У 2021 році, ще до повномасштабного вторгнення РФ на територію України, у структурі видатків Державного бюджету України фінансування освітньої галузі теж знаходилося на одному із останніх місць. Проаналізувавши здійснення видатків на освіту з державного бюджету протягом 2021-2023 рр. (рис.2.), бачимо, що найменше фінансування цієї галузі було у 2022 році – 58,51 млрд грн, трішки більше видатків на освіту виділялось уже в 2023 році – 60,45 млрд грн, а у 2021 році цей показник становив 63,84 млрд грн. В умовах війни, звичайно ж, що першочерговими є видатки на

утримання української армії та оборони, соціальний захист населення, охорону здоров'я і т.д., але саме сьогодні потрібно приділити досить велику увагу державному

фінансуванню освіти, адже високий інтелектуальний потенціал населення нашої держави сприятиме розвитку національної економіки в післявоєнний період.

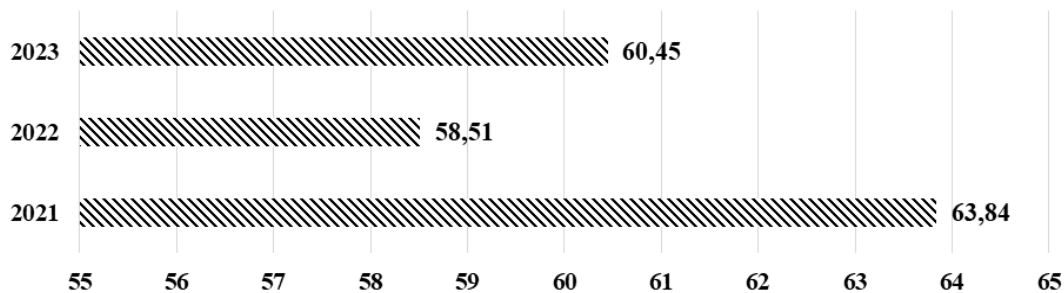

Рис. 2. Видатки на освіту Державного бюджету України протягом 2021-2023 рр., млрд грн*

*Складено автором на основі [3]

Як уже вище зазначалося, основна частина видатків на фінансування освіти припадає на місцеві бюджети (рис. 2, рис. 3). От, наприклад, у 2021 році з місцевих бюджетів було виділено на освіту 249,1 млрд грн, а з держбюджету в цьому ж році – 63,84 млрд грн. В 2022 році фінансування освітніх потреб з місцевих бюджетів становило 232,3 млрд грн, а з Державного бюджету України надійшло лише 58,51 млрд грн. У 2023 році теж видатки на освіту місцевих бюджетів становлять більшу питому вагу, аніж видатки з держбюджету: 248,2 млрд грн

надійшло від місцевих бюджетів і 60,45 млрд грн – від Державного бюджету України. Що стосується реалізації видаткової частини місцевих бюджетів на освітню галузь протягом 2021-2023 рр. (рис. 3), то зауважимо, що найбільше видатків було здійснено у 2021 році – 249,1 млрд грн, далі у 2023 році – 248,2 млрд грн, а найменше у 2022 році – 232,2 млрд грн, тобто спостерігається скорочення фінансування освіти під час війни у порівнянні з цими ж показниками до початку повномасштабного вторгнення.

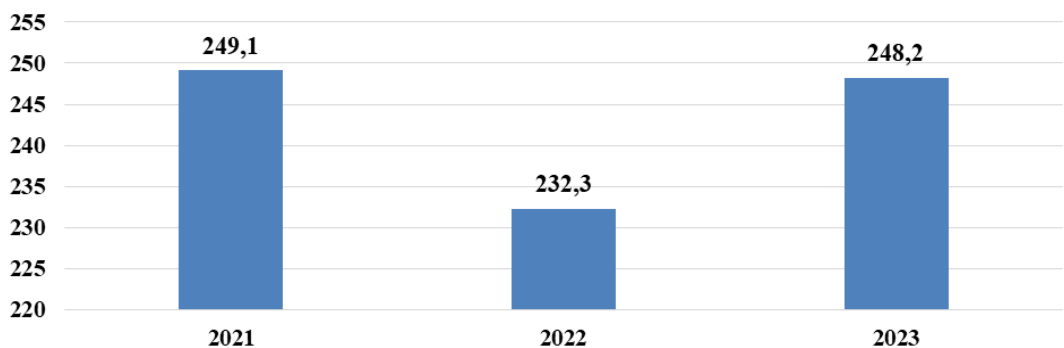

Рис. 3. Видатки на освіту місцевих бюджетів України протягом 2021-2023 рр., млрд грн

*Складено автором на основі [3]

Законом «Про Державний передбачено збільшення витрат на бюджет України на 2024 рік» освіту, а саме: на 22% більше ніж у

2023 році, тобто на освіту заклали на 2024 рік – 171,2 млрд грн, з них 148,8 млрд грн – загальний фонд Міністерства освіти і науки України. Отже, вдасться збільшити фінансування за багатьма сферами, а саме: запланувати кошти на облаштування укриттів, друк підручників, забезпечення Нової української школи, створення навчально-практичних центрів сучасної професійної освіти тощо [4].

Сьогодні перед Україною постає безліч викликів, які необхідно подолати. Зокрема, потрібно створити умови для здобуття освіти в умовах війни та вимушеної міграції, досі

наявного впливу корупції, з одного боку, та забезпечити євроінтеграційні процеси, врахувати тенденції глобалізації – з іншого. Усе це зумовлює гостру потребу в пошуку нових підходів до розвитку освіти і науки, що мають відповідати на всі запити сучасності й майбутнього, задовольняти потреби українців [5].

Фінансове забезпечення освіти в Україні є недостатнім, і органам державної влади потрібно переглянути ефективність використання бюджетних коштів у цій сфері, а також необхідно шукати нові джерела фінансування для стимулювання її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Національна доктрина розвитку освіти № 347/2002 від 17.04.2002 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення: 28.03.2024).
2. Видатки на освіту. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/the-reform-of-education> (дата звернення: 28.03.2024).
3. Державний веб-портал бюджету для громадян. Міністерство фінансів України. URL: <https://openbudget.gov.ua/> (дата звернення: 29.03.2024).
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/overview-340> (дата звернення: 28.03.2024).
5. Освіта в умовах воєнного стану: виклики, розвиток, повоєнні перспективи. Інформаційно-аналітичний збірник. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva_konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf (дата звернення: 28.03.2024).

СТРАТЕГІЇ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ

**Головай Н.М., к.е.н., доцент,
Вінницький навчально-науковий
інститут економіки ЗУНУ**

Податкове планування є повинен розглядатися на етапі критично важливим для всіх заснування підприємства або при підприємств, без винятку сфери їх плануванні нових бізнес-ініціатив. бізнесу або розміру. Цей процес Правильно реалізована податкова